

TAXONOMIE DER ORNITHOPTERA (PAPILIONIDAE)

E. Zeuner (1943) was de eerste om het genus *Ornithoptera*, de zogenaamde vogel-vlinders uit de familie *Papilionidae* te verdelen in drie sub-families, namelijk 6 species in subg. *Schoenbergia* met *Orn. (S.) goliath* OBERTH, *O. (S.) chimaere* ROTSCHILD, *O. (S.) TITHONUS* DE HAAN, *O. (S.) Rotschildi* KENNICK, *O. (S.) paradisiae* STAUDINGER en *O.(S.) meridionalis* ROTSCHILD, drie species in subg. *Ornithoptera* namelijk *O. (O.) croesus*, *O. (O.) aesacus* en *O. (O.) priamus*, drie species in het subg. *Victoriae* namelijk *O. (V.) victoriae*, *O. (V.) albatei* en *O. (V.) alexandrae*. Een verdere indeling vinden wij bij Hangu & Low (1978-79) die de naam *Aethoptera* RIPPON gebruiken als naam voor het subg. *Victoriae* van Zeuner, met de vermelding dat *Victoriae* een verschillende evolutieve tak betekent t.o.v. *Priamus* en *albatei* waarvan de ♂ een uitgesproken verwantschap vertonen. Dit is voor Gilles Deslisle (Lambillionea suppl. Juni 2001) een voldoende reden om in de vorige *Victoriae* groep het genus *Aethoptera* te beperken tot de species *O. (Aeth.) victoriae* en *O. (Aeth.) allotei*, terwijl hij *O. alexandrae* onderbrengt in een nieuw subgenus *Zeunera* DESLISLE 2001, vooral omwille van de uitgebreide androconiënvlek. We laten hier de dichotomische sleutel volgen voor de subgenera van het genus *Ornithoptera* volgens Deslisle:

Subgenera

Genus *Ornithoptera*

Schoenbergia

Ornithoptera

Aethoptera

Zeunera

1	- Androconiënvlek op bovenzijde van de voorvleugel afwezig	subg. <i>Schoenbergia</i>
	- Androconiënvlek op bovenzijde van de voorvleugel aanwezig	2
2	- Androconiënvlek 8mm omringd door iriserende blauwe schubben	subg. <i>Zeunera</i>
	- Androconiënvlek in een zwarte vlek	3
3	- Androconiënvlek 6-8mm dicht bij cel 2c	subg. <i>Ornithoptera</i>
	- Androconiënvlek 2x kleiner, 3-4mm en dichter bij dorsum (cel 2c)	subg. <i>Aethoptera</i>

Deslisle vestigt er de aandacht op dat *Zeunera* met 38 exclusieve eigen kenmerken terecht dient afgescheiden te worden van het subgenus *Aethoptera* en dat dus *O. alexandrae* ook niet in het subgenus *Aethoptera* maar in *Zeunera* subg. *Nova* thuis hoort. De zoogeografie van het genus schijnt dit wel te bevestigen want terwijl subg. *Schoenbergia* met 6 soorten verspreid is

in Indonesië en Papua New Guinea vinden we *Zeunera* uitsluitend in Papua New Guinea (*O. Zeunera alexandrae*) Subg. *Ornithoptera* vinden we in Indonesië, Papua, Salomon eilanden en Australië en *Aethoptera* in Papua (Bougainville) en de Salomon eilanden. Op een verspreidingskaart zien we duidelijk dat *Schoenbergia* het westelijk subgenus is terwijl *Aethoptera* het oostelijk en *Ornithoptera* het zuidelijk. *Zeunera* is beperkt tot het centrale bergland van Papua New Guinea.

